

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף ג

למדנו במשנה לעיל ש'יציאות השבת שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ' כלומר שיש **שמונה** אופנים במלאכת הוצאה מרשות לרשות.

הגמרא מקשה שלכאורה יש **12** אופנים במלאכת הוצאה: **ארבעת** האופנים הראשונים במשנה בהם החיוב הוא מדאורייתא (כשהעני או העשיר עושים כל אחד מהם מלאכה שלימה לבד), ועוד **8** אופנים כדלהלן: **1.** פשט העני את ידו לפנים. **2.** ונטל בעל הבית מתוכה. **3.** או שנתן (בעה"ב) לתוכה. **4.** והוציא (העני). **5.** פשט בעה"ב את ידו (כשחפץ בתוכה) לחוץ. **6.** ונטל העני (את החפץ) מתוכה. **7.** או שפשט בעה"ב את ידו לרה"ר ונתן העני חפץ לתוכה. **8.** והכניס בעה"ב. **בנוסף לארבעת המקרים הראשונים שבמשנה - ס"ה 12 אופנים.**

הגמ' מוסיפה להקשות שא"כ יש 16 אופנים: כי נספור את ארבעת המקרים הראשונים שבמשנה כ-8 מקרים. שכל פעם שהעני או העשיר עשה את כל המלאכה והשני פטור יחשב הדבר לשניים. וביחד עם 8 המקרים שבסיפא **ס"ה 16 אופנים.**

הגמרא מתרצת שבוודאי שאין 16 אופנים, משום שאת האופנים בהם האדם פטור ומותר לכתחילה לעשותם לא החשיבה המשנה.

ועל הקושיה שלכאורה יש 12 אופנים מתרצת הגמרא - שהמשנה החשיבה רק את האופנים בהם האדם עלול לבוא לידי חיוב חטאת. כלומר: בסיפא של המשנה בה מובאים האופנים בהם עשה כל אחד רק חצי מלאכה (= עקירה בלבד או הנחה בלבד) המשנה החשיבה רק את האופנים בהם עשה האדם עקירה שהיא תחילת המלאכה, ויש לחשוש שמא הוא ימשיך ויעשה אף הנחה ובכך הוא יעשה מלאכה שלימה ויתחייב חטאת. אבל את האופנים בהם עשה האדם הנחה בלבד לא החשיבה המשנה, כיון שלעולם לא יוכל לבוא לידי חיוב חטאת, שהרי את העקירה עשה מישהו אחר.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

שנים שעשו מלאכה ביחד - כלומר שכל אחד עשה רק חצי מלאכה (כגון אחד עקר והשני הניח), שניהם פטורים שנאמר: "וְאִם-נִפְּשׁ אַחַת תִּחַטָּא בְשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בְּעִשְׂתָּהּ אַחַת מִמִּצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשִׂינָהּ וְאָנְשָׁם", "בְּעִשְׂתָּהּ" - העושה את כולה ולא העושה את מקצתה.

עקירת גופו כעקירת חפץ, או לא: אדם שהיה עומד ברשות היחיד וחברו הניח עליו חפצים, ולאחר מכן עקר האדם את רגליו ויצא לרשות הרבים כשהחפצים נמצאים עליו (= כלומר שהאדם לא עקר את החפצים בידי ממש). האם עקירת גופו מרה"ר לרה"ר נחשבת כאילו עקר את החפץ מרה"ר לרה"ר וחייב חטאת? או שאין זה נחשב שעשה עקירה אלא רק הנחה (= כשיצא לרה"ר)?

הגמרא מכריעה שכיון שגופו מונח על גבי הקרקע לכן עקירת גופו נחשבת כעקירת החפץ ממקומו, והמוציא חייב חטאת. לעומת זאת ידו לא נחשבת כמונחת על גבי קרקע - כאשר גופו ברשות אחת וידו ברשות אחרת, כמו שלמדנו במשנה שכשהעני בחוץ ופשט את ידו לפנים ונתן בעה"ב לתוכה והוציא העני, שניהם פטורים. כיון שידו של העני הנמצאת בפנים לא נחשבת כמונחת על גבי הקרקע, וא"כ העני עשה רק את ההנחה של החפץ בחוץ.

האם ידו של אדם נחשבת כ"כרמלית"? מפתחות להבנת הסוגיא:

👉 מלבד רשות הרבים ורשות היחיד שהם מן התורה, רבן הוסיפו רשות נוספת שאינה לא רה"ר ולא רה"ר והיא נקראת "כרמלית", ואסור להוציא ממנה לרה"ר או לרה"י, או להפך.

👉 למעלה מגובה עשרה טפחים מקרקע רשות הרבים המקום לא נחשב כרה"ר אלא כ"מקום פטור".

👉 רב ביבי הסתפק: האם מותר לאדם לעבור איסור על דרבנן כדי להינצל מאיסור דאורייתא? כגון אדם שהדביק בשבת בשוגג פת בתנור כדי שתאפה, ולפני שהפת

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

נאפתה נזכר ששבת היום, האם מותר לו לעבור על איסור דרבנן ולרדות (= להוציא) את הפת מהתנור לפני שתאפה כדי לא לעבור על איסור חטאת, או לא?

מִי שְׁהִיָּה עוֹמֵד בְּרַה"י וְהַחֲזִיק פִּירוֹת בְּיָדוֹ וְהוֹצִיא אֶת יָדוֹ לְרַה"ר, מוֹתֵר לוֹ לְהַחֲזִיר אֶת יָדוֹ לְאוֹתָהּ רַה"י שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ, אֲבָל אִסוּר לוֹ לְהַכְנִיס אֶת יָדוֹ לְרַה"י אַחֲרָת. וְלִמְרוֹת שֶׁגַּם כְּשֶׁמִּכְנִיסָה לְרַה"י אַחֲרָת הוּא לֹא עוֹבֵר עַל אִסוּר הוֹצָאָה מִרְשוּת אַחַת לְרְשוּת אַחֲרָת (שֶׁהִרִי עֵקֶר מְרַה"י וְהִנִּיחַ בְּרַה"י), בְּכָל זֹאת אִסְרוּ חַכְמִים אֶת הַדְּבַר כִּיּוֹן שֶׁבִּסּוּפוֹ שֶׁל דְּבַר הַתְּקִימָה מַחֲשַׁבְתּוֹ לַפְּנוֹת אֶת הַפִּירוֹת מִרְשוּתוֹ לְרְשוּת אַחֲרָת וְאֵין חוֹשְׁשִׁים שֶׁמֵא יבוא להתיר גם לפנותם לרשות הרבים.

מושגים בדף

תּרַתִּי סְרִי: 12. **שִׁיתֶסֶר:** 16. **כְּרַמְלִית:** מַלְשׁוֹן 'כְּרַמְל' = יַעַר, הַיַּעַר הוּא אֵינוֹ רַה"ר כִּיּוֹן שֶׁאֵינוֹ עֲשׂוּי לְהִילוֹךְ הַרְבִּיּם, וְכֵן אֵינוֹ רַה"י כִּיּוֹן שֶׁאֵינוֹ עֲשׂוּי לְשִׁמוּשׁ הַיַּחֲדָד. כִּךְ רְשׁוּת כְּרַמְלִית הִיא אֵינָהּ רַה"ר כִּיּוֹן שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהִילוֹךְ הַרְבִּיּם, וְאֵינָהּ רַה"י כִּיּוֹן שֶׁאֵינָהּ מוֹקֶפֶת מַחֲצוֹת, אֲלֵא הִיא רְשׁוּת לְעֲצֻמָּה (מְדַרְבְּנָן).

